

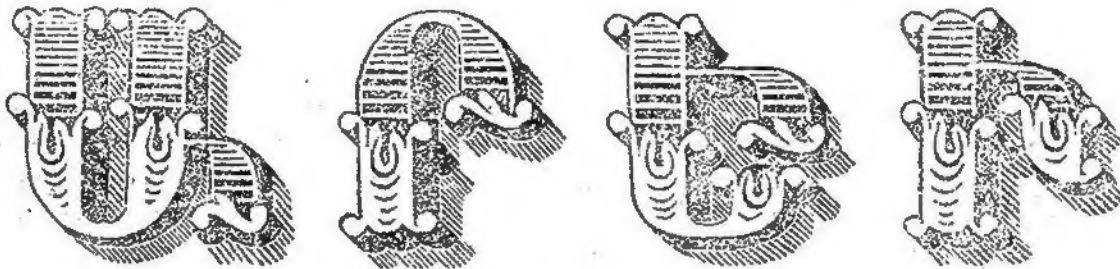
ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԵՄ

ԲԱՆՆԵՐԵՐ

Տարեկան Կեսամաս
ԵԳԻՊՏՈՍ . . . 2. 0. 80 40
ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ ԺՐ. 20 10

ԵՄԵԼԻՆՈՒՄԵՆԻՆԻ ՀԱՄԱՐ ԳԻՄԵՆ ՏԵՐԵՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՐՏՈՒՍՏԻԼԵՆՈՒՄՈՒՄԵՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՆԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶԱՐԱԹԸ ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՍ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՆ ՏՆՈՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

Շաբա Ապրիլ Տարա, Թիւ 16

ԱԶԵՐՍԱԶԵՐԻԱ

ՀԱՍՏԵ

Journal ARAV

B. P. M 600

Alexandrie, EGYPT

ՀԱՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄԸ ԶԵՆՈՒՄԻՆԵՐԸ ԶԵՆ ԿԵՐԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏՆՈՐԵՆ-ԽՄԲԱԳՐԱԿՈՒՄԸՆ ԿԱԶԱՆ ԹԵՐԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Աշխատանքի խնդիրը ըսելով, կը հասկնամ գաղթականներու մեծամասնութեան և մանաւանդ չափազանց ու առողջ աշխատանքի տուրքի խնդիրը, որուն համար ոչինչ եղած է մինչեւ այսօր, մինչդեռ մտածուելիք ու հոգացուելիք առաջին կէտերէն մէկն ալ աս էր: Կիններու աշխատանքին հաստատութիւնը գտնուել է, բայց նախ քան ինչ պիտի կրնանք գրադրել ատով, երկրորդ՝ պիտի թողնուի արդեօք որ կինները գործեն և է. րիկ մարդիկը վայելին անոնց վաստակը՝ ինչպէս կ'ըլլայ Արեւելիք ամենէն յետադանգ երկրներուն մէջ, և երրորդ՝ հաւաքական պէտքին համար ինչ արդիւնք կ'ընայ յոսանքով սահմանափակ և քիչ վարձատրուած կարիք և ձեռագործի աշխատանքներ, որուն մէջ ալ գարեջուր, արտադրութիւնը կազմակերպելը բաւական չէ՝ պէտք է ապահովել կամ շահագործումը կազմակերպել միեւնոյն ատեն:

Նիւթական, այլ և բարոյական տեսակետով, աշխատութեան խնդիրը կարեւորն է Պիտի չլքուինք: Ժամօթ ճշմարտութիւնը թէ նպատակը, երբ տեսական հանգամանք մը կ'ստանայ, կ'ստորագրեն երկրակները, մինչ ընդհակառակն աշխատանքը կ'ազդեցնէ ու կը բարձրացնէ զանոնք: Կարծես միայն թէ այն մասնաւոր պայմաններուն մէջ ուր կ'ապրին հինգ տարեքան զինուորականները, քովէ քով, միեւնոյն անձուկ չըլլա՝ փակին մէջ, օրն ամբողջ իրար խաչաձեւելու դատապարտուած, կրնան այնպիսի անպատեհութիւններ ծագել որոնք այսօր դեռ աննշան, բայց վաղը տարբեր ըլլան գուցէ, անգործութիւնն ըլլալով մեծ թիւսօրի մը վեճի, կռիւի և ուրիշ չարեաց սերմերու... Նոյնպէս, առհասարակ գործը իր նիւթական կողմէն, պիտի չըսեմ թէ մեր հանրային նըպաստը բաւական չէ արդէն ու բաւական պիտի չըլլայ, կ'երեւայ, գաղթականներուն քիչ-չատ մարդավայել ապրուստ մը ապահովելու և թէ իրենք գաղթականներն ալ պէտք է աշխատին ատոր, բայց պիտի ըսեմ թէ կանոնաւոր աշխատանքի մը նուազագոյն արդիւնքն իսկ պատահական նպատակ առաւելագոյն արդիւնքէն նախընտրելի է, որովհետեւ աւելի վստահ:

Պիտի առաքելու թէ ոչ ոք կ'ուրանայ Բոր-Սայիտի գաղթականներուն համար կանոնաւոր աշխատանքի մը հաղթանակ մը պէտքը: Պիտի գտնուելու գուցէ աւելցնողներ թէ աւելի զիւրիկն է պէտքը մասնաւորապէս զայն իսկ, թէ մեր ազգային իշխանութիւնները, որոնք ի

մասնաւորի պաշտօն ու պարտականութիւն ունին գաղթականներուն բաւական բարդ գործովը զբաղելու, իրենց խորհրդակցութիւններուն առաջին ըրած են արդէն աշխատանքի խնդիրը և կը կարծեն որ անպատեհութիւն մը յայտնուելու, քննադատութիւն մը չեւելու օգին մղուած կը գործին այս տողերը: Կը պատասխանեմ թէ մը տաժեղ կատարել չի նշանակել: Կրնան տաք ամիս ևս մտածել ու տակաւին գործի մը սկզբնաւորութիւնն իսկ մէջտեղ չհանել: Կէտք է ատոր համար երախտագարտ ըլլանք իրենց: Եթէ այսօր, օտո երկուս միս ետքը, դեռ ճիշդի մը անգամ չկայ որ մտաւորաւ գործադրութեան մը յոյսը ներշնչէ մեզի, և եթէ Բոր-Սայիտի տեղական Սանձնախումբին ամենէն ժողովն անդամակներէն մին, որ ամէն օր Բանկապետի մէջն է, դեռ այդ մասին լուր մը չունենալով՝ ինչ գանձատի թէ աշխատութեան խնդիրն ամենէն անտեսուած խնդիրն եղաւ մինչեւ հիմա... Կրնանք մենք ալ ըսել՝ մենք որ «ատուածոց գաղտնիքին» մէջը չենք թէ ցարդ ոչինչ եղած ըլլալով՝ այսուհետեւ ալ ըլլալիք չունին աւանց գորաւոր խթանի մը...

Կուգէ այս յոգևածով պէտքը միայն ցուցնել և անցնել: Բայց ինչպէս ըսել թէ ազգ. իշխանութիւնները, փոքրամիջ ժողովուրդին կողմէ եկած անհատական կամ խմբական նուէրները չափի ու սահմանի տակ առնելու ուղիւ, եթէ զբաղեն աւելի լուրջ գործերով՝ այսօր քայլ մը աւելի առաջ գացած կ'ըլլային արդիւնքի տեսակէտէն և աշխատութեան խնդիրն ալ, օրինակի համար, որ մին է ամենէն կարեւորներէն, եթէ ոչ սկսած՝ գոնէ օտո կ'ըլլար սկսելու:

Ինչ պէտք էր ընել ատոր համար. արդարապէս կաղմել Մասնախումբ մը բաղկացած եօթպատկայոց ամենէն ձեռնհաս գործի մարդերէն՝ որ ունենալով իր մէջ առեւտրի և արհեստի գանալան ճիւղերէն ներկայացուցիչներ, նախ տեղային վրայ, գաղթականներուն մէջ ընտելութեամբ մը անոնց կարողութիւններն հասկնալ, յետոյ երկրին մէջ կամ երկրէն դուրս անոնց արտադրութիւններուն սպաւման միջոցներն ուսումնասիրել և յետոյ բուն իսկ գործը կամ գործերը կազմակերպել Բանկապետի մէջ կամ անկէ դուրս... Բարդ, ժողովները յաւանութիւնը չէին կրնար ունենալ, ոչ ուղիւ կարողութիւնը, ամեն բան գիտնալու ու կատարելու պէտք էր անպայման օգտուել իրենց մէջ գուրա յայտնուող և յայտնուելու պատրաստ բարեկամացութիւն:

Ներքէն, փոխանակ՝ անիմաստ կեդրոնացումով մը՝ ամէն ինչ իրենք ընելու ուղիւ և յաճախ գործին տակ կը մնալու:

Այդքիս առիւթ ունիմ յոյժ հետաքրքրական տեղեկագրութիւն մը որ քանի մը օր առաջ երեւցաւ տեղական Ֆրանսական թերթի մը մէջ և որ համառոտակի կը յայտնէ թէ Սուրիայէն և Պաղեստինէն անցեալ տարի Աղեքսանդրիա թափած 6000է աւելի հրեայ գաղթականներ ինչպէս հոգացուեցան հրեական գաղութին պաշտօնական մարմիններէն, ինչ միջոցներ գործածուեցան անոնց աշխատանք հայթայթելու համար և թէ ինչպէս գաղթական աշխատանք տուար մեծամասնութիւնը հիմա աշխատանք մը ունի և կը շահի իր ու նաև յաճախ իր ընտանիքին ապրուստը: Մենք ու եւ մէկը խորհեցաւ արդեօք՝ հոսա՞ մեր մօրը դաժանորդ այս օրինակին վրայ: Գայն ճանչնալ սերտելը գուցէ անօգուտ պիտի չըլլար մեզի և գուցէ պիտի կրնայինք անկէ բաներ մը քաղել Բոր-Սայիտի մեր գաղթականներուն համար...

Կարի աշխատանքին հաստատութիւնը թող չխաբէ մեզ: Դեռ բան մը եղած չէ աշխատանքի հարցին լուծման համար: Անպատեհութիւն մեզադրանք կամ իբրեւ քննադատութիւն թող չառնուի ասիկա, այլ իբրեւ իրողութիւն մը գործարկ և ճանչնալ և ըստ այնմ այսօրուէն գործի սկսել լրջօրէն: Իսկ գործի սկսելու համար՝ միջոցը, ըստ իս, միմիայն այդ գործին յատուկ, ըստ իս Սանձնախումբին կազմութիւնն է՝ որուն առաջին գործն ալ, իր կարգին, պէտք է ըլլայ Հրեական Սանձնախումբին այցելուութիւն մը տալ, ամբողջ աչք ու աշխատել կտրած, համառոտ ու հեզ հոգիով, նորոսէ մը առ վարպետներ կարգ աշխատութիւն մը... (*)

Ա. Ա. Ա. ԹԵՐԵԱՆ

ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ՍՈՒԷՏԱՅԻՆ ՓՐԵՍԻՆԵՆ

II ՀԱՅ ՏՂԱՆ

Վերջերս Հիւսիս երկրէն է երբեմնի մէջ յայտնուած որ «Կուրդ» վանքը և «Կուրդներ», իր երկրին անկախութիւնը պաշտպանելու համար:

Մենք բանաստեղծը ինչո՞ւ կենդանի չէ հիմա որպէս ժողովուրդի զինուորականութիւնը այն տասներեք տարեկան մանուկին զոր Հայ խմբակներէն իրենցին մը

(*) Այս տողերը գրուած են արդեմ երբ մեզի ըսուեցաւ թէ մեծամասնութեան ձեռնարկ մը կայ այժի առջեւ եւ թէ ասոր ա գուրդայի գործին մէջ՝ այս-մարտին ալ «պիտի» աջակցուին... Աւելի զրպակն եւ գոնացուցիչ լուր մըն է՝ մեր Բոր-Սայիտի բոլորակութեան մէջ պատուան երեւցած այն լուրը թէ կառավարութիւնը 150 այր-մարդերու զորք հայապարս է արդեմ...

երկին մեղի, և որ, շարաթէ մը ի վեր թուէն վերադարձած թուրք զորակն մը, հակառակ հացի տեղեւոյ մը միայն փաթակով կը վերադառնա՝ դեռ ամէն օր կը կրակէր թշնամիին վրայ, որսի խելահուկ հրացանով մը...

Հալիւ նաւ բերուած և դարձանատու տարուած Հայ աղեկը արդէն իսկ ամէնուն համակրութիւնը գրաւած է: Անունը կը հարցնեմ. Ենովք Գեօրգեան կը կոչուի: Զօրմէ և մօրմէ որք է: Ա՛լ աւելի կը չըլլայ: Գեօրգեանը, Ուրիշ հարցումներ ալ կ'ուղղեմ: Բնաւ խրաչոտ չէ, նախաձեռնող պոստի առիւթ մը նայուածքն է, մինչ ժպտները, որոնք ալ ու ձախ ոտաւարալի կը ցուէ, աղջկանի մը ժպտներուն կը նմանին: Անուշաղէներ կը հրամցնեն իրեն ու կը հարցնեն թէ ինչ կ'ուղէ... Այն ասեմ:

— Աղուսը հրացան մը տուէ՛ք որ երթամ կուրմ Տաճիկին դէմ... կը պատասխանէ: Հայուն տղան...

Եւ ասիկա մայրցածին բանաստեղծութիւն մը չէ, այլ բառացի պատասխանը հայ աղեկի մը, կատարելապէս դիտակից իր հայրենասիրական դերին...

Կը լուսն ու կը կապեն իր վերքը... Դիմադիրները կը պրկուին, ամբողջ մարմինը ցաւէն կը դալարուի, բայց ձայն մը, հիկ մը չեւելի չըթնեցնէ: Ենովք, երբ գործողութիւնը կը վերջանայ, կը ժպտի նորէն, իբրեւ թէ բան մը պատահած չըլլար: Նախապիտեան ու սպանները ձեռքէ ձեռք կը խլեն զայն, և նայի իրեն ընտանիքին շուրջը: Գայի մը վրայ, իբրեւ անօրինակ ոտաւարալի մը: Առանկ բան տեսած չէ, պզտիկ հասարակ: Այսուհանդերձ՝ կը փորձէ զայն, նախ քիչ մը կ'ստանալով, կը խաճէ, յետոյ կը կրկնէ իր խաճէ: Դադար մը, Ենովք ժպտն է որ կ'երեւայ նորէն...

Շուրջ մէկ կողմէն կը հալի թեր-նին մէջ, բայց լայնարձակ պարտերը կը թարթափին՝ ի տես փառլիամենտի հրաշքներուն զինուորի մը: Կը հասկնամ իր սեւեւեւ մտածումը և կ'ըսեմ:

— Երբ որ առողջանաս...

Այն ասեմ կը ժպտի, աւելի մեծ ուրախութեամբ մը, և կը շարժէ իր վերադարձած թուրք, ինծի հակոյցելու համար թէ աւելի աղէկ է և մօտեւր բուրովին պիտի աղէկանայ...

Գիշերը, բարեկրտ երեքսպայ մը զայն իր զով կ'առնէ, կը քաշէ անոր նախապիտեան ծանր բարձրակոյնիները որոնք մինչեւ աղբերը կը հասնին, զայն կը լուսայ, կը մաքրէ և իր գովը կը պատկեցնէ:

Յաջորդ առտու, մեր Ենովքը կ'ընտան կամրջակին վրայ, մաքրալիւ, թուրք վերջէ կ'առնուած, պզտիկ նախապիտեան արարողով, կարմիր բոնետաւոր նաւագրակ մը դիտուել վրայ անփութօրէն ետեւնառու և խնամով կ'որոտած մազերուն մէջ՝ անկնքի ձեղքի մը սկզբնաւորութիւնով... Կը ժպտի, կը ժպտի ամենուն, և ձեղքի «բարեւ» կ'ըսէ Ֆրանսերէն...

Ենովքը շարաթ մը մնաց մեզի հետ: Ուղեցիցը նուազ ուղան ընել զինքը, բայց ասիկա կարելի չեղաւ: Հիմա Բոր-Սայիտի Բանակապետին է ան: Կ'երթամ զինքը տեսնելու ամէն անգամ որ կը հանդիպեմք այդ նախապետին: Մինչեւ հիմա քիչ մը հոգածութիւն ցուցուցի իրեն, բայց իմ զինուորական անտաղիկ հանգիստ ինձ, թող չի տար կանոնաւորապէս ու մինչեւ վերջը հետեւի իրեն:

Ինչ որ ալ պատահի, թող չմոռնան իմ պոստին հետս...

Ապր. 1915

ՏԻՐԱՆ ԹԵՐԵԱՆ

«ՀԱՅԵՐԸ»

«ԹիւեկրաՅա» մեր յոյն պատգամիկը՝ 4 Յոյեմբերի իր համարին մեջ արտասպիկ վերջէն Լոս-Քոմօնի հարցապնդումը եւ այս առիւթ եղած յայտարարութիւններ Լոս-Բու ժողովին մէջ, «Հայեր» վերնագրով առանձին խմբագրականով մը հետեւեալ խորհրդածրութիւններ կ'ընէ հայկական շարքերու մասին:

«Կարտատպեցէ Լորտերու ժողովին մէջ տալիս բերուած տեղեկութիւնները կ'ընենք Հայերու զանգուածային շարքերուն մասին: Ամբողջ ազգաբնակչութեան մը այս սարսափելի հակապայքին վրայ այսօր արժան է արտասուել: Սակայն անկախ աղբեր պարտին գուցէ իրենց անպաշտել և ողբալ իրենց իսկ անտարբերութիւնը՝ զոր ունեցան տարաբաղ շայ ազգին նկատմամբ թրքական եղանակաւորութեանց ատուելագոյն պատասխանատուները աշխարհի հօրերը եղան անշուշտ, որոնք երբեք չկրնան համաձայնիլ այս զբաղը ժողովուրդին խաղաղացումին համար իրենց տարբարական պարտականութիւնը կատարելու:

Ամբողջ անցեալ երեսնամեակին մէջ՝ աշխարհի հօրերուն զօրութիւնները Հայ ազգին լուծը աւելի ճանապարհորդի կը յիշենք մասնաւորապէս պարպալ մը որ երբեք պիտի չմոռնուի թուրքերը Հայաստանի մէջ կոտորածները, ըրած էին ու Անգլիոյ մէջ հանրային կարծիքը այնքան սաստիկ զգուշացած երբ որ կառավարութիւնը բողոքեց և սպանացի: Դրան և մինչեւ իսկ, զօրաւոր նախադրման մը մը համար ինչ մէկը ամենանշան շուրջը:

Թուրքիոյ նորադոյն պատմութեան մէջ՝ զարեւել զբնատեւայ պետութեանց անհաշտ հակամարտութիւնն էր որ զօրացուց օտմանեան իշխանութիւնը և անոր անխառնութիւնները ճնշեալ ժողովուրդներուն նկատմամբ:

Բայց զբնատեւայ պետութիւնները ո՛չ միայն այս կերպով պատասխանատու էին կոտորածներուն համար, այլ և շատ անգամ կը պատահէր որ իրենք իսկ կը զրդէին զանոնք: Անոնք մէկ կողմէ կը զինէին հայ զօմիթներուն ձեռքերը ու զանոնք կը զաշխարհին խոտովութիւններ տեսնելու: Դեռ միւս կողմէ՝ Թուրքերուն կապակներ և ապամարտեան վախերը և ինքնիշխան զանոնք կը զրդեցնէին ու կը մղէին անմեղներ կոտորելու:

Անտարակոյս, եթէ այն ամեններէն ի վեր պետութիւնները կարող ըլլային համաձայնիլ և ատանց յամենալը պատահելի Թուրքիոյ զբնատեւայ ժողովուրդներուն ձեռքադառումը՝ Հայերը իրկուած պիտի ըլլային:

Դժբաղդաբար, մարդասիրութիւնը տակաւին այս բարձրութեան հասած չէր: Աւելի զբաղող պարագան այն է որ, ճիշդ այն պահուն երբ արեւելքի մէջ երբեմն իրարու ախտիան և հակամարտ երկու զբնատեւայ աղբերը համաձայնեցան վերջապէս և բարոյապէս ասակ հանրեւ:

(*) Յայտնի է թէ Պետքիւններն ոչ մեկը պայպիսի դրական բաղադրանք մը ընծաւած է երբեք Հայերուն, որոնք այդ պատգամիկի քերական կարող պիտի ըլլային իրենց ձեռնարկ զարթելու իրենց հակապայքի: Սակայն յոյն թերթ մեղադրելի չէ այս վարկածը միջեղ թերեւեւ համար, քանի որ արդեմ Պետքիւնները յաճախ կ'ապաստանէին զիրար՝ իբրեւ քիւրդոյն եւ քիւրդոյն հայկական շարժումներուն:

Մ. Խ.

են 300 բաժնակէ ֆանկալ շապիկ և 500 զոյգ զուլպայ: Խալիլ Սափալա՝ 1 քան- թար օճառ, 9. Միսքէնեան՝ 12 զոյգ կօշիկ, 3 թիւ. Բ. Իսքէնեան՝ 57 ձեռք հալկան հագուստ ու մաս մը տղիկներու համար հագնելիք, 2 թիւային տուներ՝ 58 կտոր հագուստ և դաշպաններ, իսկ Մէնալէ՝ 2 ծր. Բաքոր, 2 ծր. մասաթա- լամ, Մէնաուրի 4 ծր. մասաթալամ, իսկ Մալուք Քրէնաթի՝ մէկ անտուկ շօքօրա ու շաքարեղէն: Հաղար Կարին Նուրիա- տունները, որոնք ամէն կերպով կ'արժա- նանան զաղթականներու երախտագրու- թեան Պատուիրակութիւնը այսօր մեկ- նեցաւ Գաֆիթէ: Օր. Ալիք, աղինը զգա- ջուհներով ու բարի տրամադրութիւննե- րով օժտուած օրերը մը, դժուարաւ բաժնուեցաւ եկմէն, ուր տեսնելով թէ՛ հիւանդանոցին մէջ և թէ՛ անկէ դուրս, աշխատող ձեռքերու անհրաժեշտութիւնը, խոտաշաւ իր մօր Աղեքսանդրիայէն վե- ռադարձին անպատճառ դալ ու իր օժան-

դախութեան բաժինը բերել իր քոյրերուն ու եղբայրներուն:

— Կիններու գործ հայթայիտ հար- թը լուծուած կրնանք նկատել. կը մնայ մարդոց զբաղումը գտնելու կարեւոր հար- թը, ինչ որ Գաֆիթէ կամ հոս, աղաքային ու կառավարական իշխանութեանց մաս- ծումին անարկան է: Հանգիլ լուր մը: Զարս օրէ ի վեր 150 զաղթականներ Անգլ. կառավարութեան հրաւերով Բօր- Սալտի դիմուոր. եկանքուն մէջ աշխա- տելու կ'ընթանա Գաֆիթէի սկզբնաւ. բութիւն մը: մաղթենք որ տեսական ԸԼԼԿ՝

— Հայ Հոսթմէական վարդապետ- ներէն Հայր Պալիլ, որ հանգիլ գոգա- ղիպութեամբ մը պատուիրակութեան հետ հոս գտնուեցաւ, այսօր եկմէն մէջ Ս. Պատարագ մոտոյց ու հաղորդեց իր դաւանակիցները:

Գ. Թ.

կողմէ այնչափ չկամութեամբ և անճա- րակութեամբ կատարուած այս գործն ալ, ուրեմն, որ այս արգիւնքը միայն կրնար տալ, կ'անցընենք իր բացին...:

Հապարակ ելած է և կը ծախուի Կովկասի Հայ Կամաւորական Զ. Կ. Վարժ. Սպարակոյթին մեծադիր տեղ պահելը, հասցը (5) հինգ դամկէլան ողջի:

Կ'ամէն որ ամէն Հայ ունենայ հաս մը անկէ: Դիմէ՛

J. Sisoin, P. O. Box, 47, Caïre

ՀՅՈՒՄ ԶԱՅԱՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Յառաջիկայ չորեքշաբթի, 10 նոյ, ժամը 6ին, տեղւոյն Ս. Պօղոս-Պետրոս

եկեղեցւոյն մէջ, նախագահութեամբ Ս. Առաջնորդ հօր. Հսկումի ժամերգութիւն պիտի կատարուի: Աղգիւն ներկայ դժբաղդ կացութեան ամօթիւ:

Մանուկաներով դաշտ պատուարժան հասարակութեան, վատա՛ ենք որ ամէն ոք պիտի փութայ ներկայ գտնուիլ ե- կեղեցական այս արտասուչ պաշտամուն- քին:

Կը խորհուրէ 8 տարեկանէ վար տը- ղաքներ չընեն:

Աղօթարար Առաջն. Փոխանորդ Ռոմիէն ՔԷՆՅ. ԳԱՅԻԿԵԱՆ

Աղեքսանդրիա, 7 նոյ. 1915

ամենալեզունը զերեքէն թշնամին կա- տարկապէս դուրս վանեցին: Իրիկուան դէմ, թշնամին նոր ու ծայրայեղօրէն բուռն յարձակումով մը քիչ խորթիւն ունեցող նոյն ճակատի մը վրայ մէկ քա- նի փէտերու մէջ սուգ դրաւ: Լա Բուռ- թիւն շրջանին դէմ մղուած հակադաճա- կում մը կատարելապէս ետ մղուեցաւ: Մեր օգնականներն յամբ մը Ալլապի մէջ Պերնախի վրայ սաւառնելով ուղարկուեց Գերմանացւոց կողմէ հեղձուցիչ կազե- րու պատարասութեան յառկացուած գոր- ծարարները:

Ամսօրեայում, 5. — Կարեւոր խոտու- վանութիւններ կը գտնուին Պերիկեան ղեկայի մը մէջ որ կ'ընէ թէ Գերմա- յէք Սուլէին շրջանին մէջ մաս մը հողեր պարագած են:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԵՐՈՒ ՆՈՐ ԿՈՏՈՐԱՅ

Աթէնքի ճամբով Կ. Պօլսէն լուր կը արտէ թէ Հայերու նոր կոտորածներ տեղի ունեցած են Ուրֆայի շրջանին մէջ:

(Թան, 30 Հոկտ.)

ՀԱՅ ԿԱՄԱՌՈՐՆԵՐ

Բեթօրիքաւ, 27 Հոկտ.

Երեք հազար Հայեր՝ Ամերիկայէն Թիֆլիս հասած՝ անմիջապէս կողկանան բանակին ճակատը մեկնեցան:

(Թան, 28 Հոկտ.)

ՔՐԻՍՏԱՆ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ռիթէի 24 հոկտեմբեր թուակա- նով մէկ հեռագիրը մէջ կը բերէ հայ դե- բի մը պատմութիւնը թրքական վա- ռագութեանց մասին: Այս Հայր պատե- ռագի մէջ վերաբերուելով երբ իր հայ- բնիքը, Քիլէ կը գտնուի (Սեբաստիոն հիւսիս-արեւմտեան կողմը), հոն իր աշ- ջուղը կը տեսնէ Սեբաստիոն Առաջնորդին (Տ. Գեղի եպիս. Գալեմեանի) ոտքերուն տակ պայտ զարնուիլը և այն վիճակին մէջ իր թեմէն թաքստուելով վալիին յայտարարած էր թէ Առաջնորդը՝ իրեն թաքստաւորան եկեղեցական պետը չէ բո- րակ ճամբորդէ...: Յիշեալ վկան երբ կը հասնի Քիլէ, կը տեսայ որ տղապան իշխանութեանը 25,000 Հայեր քան- աւորելու դրաղած են: Յետոյ անտիք մէջէն այրերը գատ խուճերով դաշտը կը տանին, իրարու կը կապեն ու կը ջարդեն: Իսկ կիները ու տղաքները օ- բերով և դիշերներով բաց դաշտին մէջ անօթութեան և ջուրմիտ ենթարկելէ վերջ՝ կը կարծեն թէ ժամանակը հասած է զարնել իսլամացեալու: Երբ կը տես- նեն որ ամենքը մէկ կը մերժեն հաւա- տափութիւնը, կիները իրենց աղայոց աչքին տակ առնանար կ'սպաննեն, ու տղաքները կը ծախեն:

Վկան և իր եղբայրը գարնեալ քա- նակին մէջ կը մտնեն իրեն. մասնեալա- կան և կը զրկուին էնկիւրի: Ամբողջ ճամբուն վրայ ականատես կ'ըլլան թուրք բէրիքներու կողմէ կատարուած կոտո- րածներուն: Էնկիւրիի մէջ ալ տեղի ու- նեցած են Քիլէի կոտորածին համանման դէպքեր: Թուրքերը սուխնեղով կը յար- ձակին 800 Հայերէ բաղկացեալ խումբի մը վրայ և երբ անոնք ամէն պաշտպա- նութեան միջոցէ գոռի գետին կը թա- ձակին, զանոնք անխնայ կը ջարդեն ա- մենէն նըրացած անգլութիւններով:

(Թան, 28 Հոկտ.)

Սերպիական մականոճ

Հոտ, 6. — «Ճիւղնայի տիթալիս» Աթէնքէն կ'իմանայ թէ Սերպերը և Սրախաքը Պապուհայի և Իլլօրի կեր- ճերը վերադրուած են: Պուլկարներու ընդհ. կորուստը 80,000ի կը հասնի: Սերպ գիմարութիւնը Բրթալով աւելի աղքատ կը դառնայ, ինչ որ մասնադու- թիւն կը պատճառէ Սօֆիայի մէջ: Հ.

Հոտ, 6. — Աթէնքի Սերպ գիմ- պանը կ'իմացնէ թէ սերպ զօրաբանին մը զրկուած է Ալպանիոյ խաղութիւն- ները զսպելու համար:

Հոտ, 6. — Վերկրատի մէջ Սերպե- րու կցութիւնը բարելաւուած է և այս միջոցին Աւստրիացիներէն աւելի լաւ վի- ճակի մը մէջ են: Գերման պաշտօն, ղեկայց մը կ'իմացնէ թէ Գերմանացիք Կէ. ճապը զաւար անցած են, Չովիլաքի ուղղու- թեամբ յառաջանելով Կրայմէլօ հասած և Կիւլպիճան ու Պրազնիսն դրաւած են:

Հոտ, 6. — Ռուս կառավարու- թիւնը կը հերքէ վառնայի մէջ ռուս զինուոր ցամաք հանուելուն լուրը:

Սերպ ՅԱՐԺԱՆԱԿ

Աթէնք, 6. — Սերպական մեծ յաղ- թութիւններ կ'իմացուին Պապուհայի և Իլլօրի մէջ: Պուլկարներուն միջին ճիւղն ունեցած կորուստը 100,000ի կը հա- նի: Հ.

Աթէնք, 6. — Սերպ գիմարատու- նը կը ծանուցանէ թէ Հին Սերպիոյ մէ- ջէն Բիթորիլի և Բրիլիէի ճամբով դէպ ի Մակեդոնիա յառաջացող պուլկար բանակը իլլօրի մէջ յաղթուած է բաղ- մաթիւ օրեր տեսող կողմէ մը վերջ: Սերպերը իլլօրի և Կարաթօքի տիրած են: Պուլկարները հիմա Բիթորիլի ուղղութեամբ կը նահանջեն անկախն կերպով: Թշնամին Վարսաբի ալ եղերը լքած է: Պուլկարները Յարնա. յառաջա- պահները 200 միլիոն հետո Բրիլիլաքի աւելի խրամներ բանալու վրայ են: Գոր- ծողութիւնը կը շարունակուի Ռապրօլօի հիւսիսայեղմը: Յարնայեղք Բրիլիլաքի հիւսիս-արեւմտ. կողմը հաստատուած կա- մուրներուն տիրացան:

Հոտ, 6. — Յարնայեղք Մէմաթիին և Բիւլալիլաք գրաւելէ յետոյ յարձակե- ցան Պուլկար սահմանագլուխին բար- ձունքներուն վրայ:

Հոտ, 6. — Պուլկարները Սալիւ- լանտիլօն ուղարկուեցին:

Հոտ, 6. — Յարնայեղք Իլլօրիի հարաւարկողմը Սարպօ լեռը գրաւեցին:

Հոտ, 4. — Գերման պաշտ. ղե- կայց մը կը յայտնէ թէ Պուլկարները Նիլի հիւսիս-արեւել. կողմէն 12 թիւ- մէթը հետո հասած են:

Հոտ, 4. — Սերպ բանակին ալ թեւ օգնական ուժ ստանալով կը յա- նտ մղել պուլկարները որոնք Մանա- թիլի կ'ապառնային: Միւս կողմէ, Պուլ- կարները, որոնք յաղթեցան Բալանիքի կրիթէն անցելի. կ'աշխատեն հիմա Միթ- րօվիցայի մէջ Աւստրո-գերմաններու միաստու:

Հոտ, 5. — Յարնա-օսերպերը վառնին Պուլկարի երբ Պապուհայի կի- ճէն զոր նախորդ օրը գրաւած էին: Երե- տուն հազար վերաւոր զինուոր Սօֆիա տանին:

Հոտ, 3. — Գերման զին. 4-րդ կ'ընէ թէ Պուլկարն ը Սարպօն (2) գը- րաւեցին Նիլի հիւսիս-արեւելէն 24

ԼՈՐՏ ԲԵՂԵՐԻ ՄԵԿՈՒՄԸ

Հոտ, 6. — Լորտ Բեղնէր իր պաշ- տօնակիցներուն ստիպումով Անգլիայէն մեկնեցաւ: Արեւելեան ոտակարմին կարճ այցելութիւն մը տալու համար:

Հոտ, 5. — Մոսկուի վերատես- լու թիւնը կ'իմացնէ թէ Լորտ Բեղնէրի ժամանակաւոր պատգամաւորութիւնով մը բացակայելուն պատճառաւ՝ Պ. Առ- ժուիթ պիտի ստանձնէ Լորտադարար պատերազմ. նախարարութեան պաշ- տօնը:

Հոտ, 5. — Պ. Առաւիթ յառա- ջիկայ շարթու 250 միլիոն անգլ. սուկոյ նոր վարկ մը պիտի պահանջէ:

ԳԵՐՄԱՆ ԳԵՐ-ԸԳՈՒԼԱՅ ՄԸ

Հոտ, 5. — «Լիվրուլ Բաթ» կմ պատմէ թէ ամենանոր գերման գեր-ընդ- ծովեան 250 ոտք երկայնութիւնով և 4 խոշոր թնդանօթներով, որ 15 օր առաջ ծով ինկեցած էր, իր խարխաղեղէն մեկնելէն մէկ քանի ժամ վերջ Անգլիաց- ւոց կողմէ ճապրկեցողէն լարուած որո- գայթի մը մէջ ինկաւ: Անգլ. ծովային մասնակցները ճնշելով զայն՝ այնպի- սպան թէ թշնամին այս ճիւղին մէջ ի- րենց բան մը չունի սորվեցնելիք:

ՎԵՐԶԻՆ ԺԱՄ

Սերպիական մականոճ

Բարի, 7. — Մեր գիմարները Պա- ֆանկերու մէջ իրենց գրաւած դիրքեր ամ- րացնելու վրայ են: Պուլկարները ուրբաթ օր բուռն յարձակումներ գործեցին Բրիլիլաքի մէջ, բայց ետ մղուեցան:

Արեւմտեան մականոճ

Բարի, 7. — Ձեկոյց մը կ'իմացնէ քի յարակալին գործիքներու բուռն կռիւ մը մղուած է Պիկիկայի կողմը, Հիւսիսի օր- ջանին մէջ, ինչպէս նաեւ Բրեսնիի գոռա- ւոր կողմեր կատարուած են ամբողջ օրը Սոֆի և Ռապի միջին, մասնաւորապէս ժովանքի անտառին եւ Սոֆիի օրայեղա- ներուն մէջ: Արեւմի մէջ մեր ականներէն մին բեմաւային գիմարով լեցուն ստորեկ- րայ իրաւ մը բանցը:

Բարի, 7. — Ձեկոյց մը կ'իմացնէ քի Յարնայեղք Սոֆի և Ռապի միջին կայան մը գրաւած են: ակի գաւ Գերման հակա- յարակալման կատարուած են քննադիր հրահարմով մը: Երբանքի մէջ Մեկիլի արեւել. կողմը գերման յարձակում մը դիւրեւեալաւ ետ մղուեցաւ: Կուր կը տա- րուակալի Վոֆի մէջ: Գերման օդանաւեր Տեֆիլի օդանաւ ուղարկուեցին, բայց յա- ջողեցան վիւսաւորէ միմիայն օդայ մը:

Արեւելեան մականոճ

Բերքի, 7. — Ռուս Ռիկայի ճա- րաւ արեւմտեան կողմը յաջողութեամբ յա- ձակեցան Գերմանացւոց վրայ և Սիւմբիեի լիքն արեւմտեան եզերքին վրայ գերմա- ն յարձակումներ եկողոց գիծը գրաւեցին և 300 գերի բռնեցին: Նոյնպէս Սիւմբի Եղեղին վրայ յարձակում մը ետ մղեցին. իսկ Կովկասի մէջ Թուրքերուն Արիւսի գե- ակը անցնելու փորձը խաթակեցին: Ռ.

Արեւ, 7. — Կ Սոֆի Եփա Դաւիթը կազմել ճաւանջաւ և սանձնեց արտաքին գործը Յախարուրի: Զամարեալ զանիցին անդադրելով իրենց պատգամներ պիտի պահեն, բայց կրկնապէս Յախարու- րեն: Կառավարութիւնը կը յայտարարուի Ժողովը չ'ընէ յայտարար. անոր պատ- պանութիւնը վստիկով:

Աժ, Հ.

ՅԵՌԱՅԻՆ ԶԱՅԱՏԱՆԻ ԶԱՄԱՐ

Բարի, 5. — Զամարեան մէջ զի- ւոր բաւար օրը շարունակուեցաւ. ամե- նայան Կ'ընէ թէ Պուլկարն ը Սարպօն (2) գը- րաւեցին Նիլի հիւսիս-արեւելէն 24

Սերպիական մականոճ

Հոտ, 6. — «Ճիւղնայի տիթալիս» Աթէնքէն կ'իմանայ թէ Սերպերը և Սրախաքը Պապուհայի և Իլլօրի կեր- ճերը վերադրուած են: Պուլկարներու ընդհ. կորուստը 80,000ի կը հասնի: Սերպ գիմարութիւնը Բրթալով աւելի աղքատ կը դառնայ, ինչ որ մասնադու- թիւն կը պատճառէ Սօֆիայի մէջ: Հ.

Հոտ, 6. — Աթէնքի Սերպ գիմ- պանը կ'իմացնէ թէ սերպ զօրաբանին մը զրկուած է Ալպանիոյ խաղութիւն- ները զսպելու համար:

Հոտ, 6. — Վերկրատի մէջ Սերպե- րու կցութիւնը բարելաւուած է և այս միջոցին Աւստրիացիներէն աւելի լաւ վի- ճակի մը մէջ են: Գերման պաշտօն, ղեկայց մը կ'իմացնէ թէ Գերմանացիք Կէ. ճապը զաւար անցած են, Չովիլաքի ուղղու- թեամբ յառաջանելով Կրայմէլօ հասած և Կիւլպիճան ու Պրազնիսն դրաւած են:

Հոտ, 6. — Ռուս կառավարու- թիւնը կը հերքէ վառնայի մէջ ռուս զինուոր ցամաք հանուելուն լուրը:

Սերպ ՅԱՐԺԱՆԱԿ

Աթէնք, 6. — Սերպական մեծ յաղ- թութիւններ կ'իմացուին Պապուհայի և Իլլօրի մէջ: Պուլկարներուն միջին ճիւղն ունեցած կորուստը 100,000ի կը հա- նի: Հ.

Աթէնք, 6. — Սերպ գիմարատու- նը կը ծանուցանէ թէ Հին Սերպիոյ մէ- ջէն Բիթորիլի և Բրիլիէի ճամբով դէպ ի Մակեդոնիա յառաջացող պուլկար բանակը իլլօրի մէջ յաղթուած է բաղ- մաթիւ օրեր տեսող կողմէ մը վերջ: Սերպերը իլլօրի և Կարաթօքի տիրած են: Պուլկարները հիմա Բիթորիլի ուղղութեամբ կը նահանջեն անկախն կերպով: Թշնամին Վարսաբի ալ եղերը լքած է: Պուլկարները Յարնա. յառաջա- պահները 200 միլիոն հետո Բրիլիլաքի աւելի խրամներ բանալու վրայ են: Գոր- ծողութիւնը կը շարունակուի Ռապրօլօի հիւսիսայեղմը: Յարնայեղք Բրիլիլաքի հիւսիս-արեւմտ. կողմը հաստատուած կա- մուրներուն տիրացան:

Հոտ, 6. — Յարնայեղք Մէմաթիին և Բիւլալիլաք գրաւելէ յետոյ յարձակե- ցան Պուլկար սահմանագլուխին բար- ձունքներուն վրայ:

Հոտ, 6. — Պուլկարները Սալիւ- լանտիլօն ուղարկուեցին:

Հոտ, 6. — Յարնայեղք Իլլօրիի հարաւարկողմը Սարպօ լեռը գրաւեցին:

Հոտ, 4. — Գերման պաշտ. ղե- կայց մը կը յայտնէ թէ Պուլկարները Նիլի հիւսիս-արեւել. կողմէն 12 թիւ- մէթը հետո հասած են:

Հոտ, 4. — Սերպ բանակին ալ թեւ օգնական ուժ ստանալով կը յա- նտ մղել պուլկարները որոնք Մանա- թիլի կ'ապառնային: Միւս կողմէ, Պուլ- կարները, որոնք յաղթեցան Բալանիքի կրիթէն անցելի. կ'աշխատեն հիմա Միթ- րօվիցայի մէջ Աւստրո-գերմաններու միաստու:

Հոտ, 5. — Յարնա-օսերպերը վառնին Պուլկարի երբ Պապուհայի կի- ճէն զոր նախորդ օրը գրաւած էին: Երե- տուն հազար վերաւոր զինուոր Սօֆիա տանին:

Հոտ, 3. — Գերման զին. 4-րդ կ'ընէ թէ Պուլկարն ը Սարպօն (2) գը- րաւեցին Նիլի հիւսիս-արեւելէն 24

ՎԵՐԶԻՆ ԺԱՄ

Սերպիական մականոճ

Բարի, 7. — Ձեկոյց մը կ'իմացնէ քի յարակալին գործիքներու բուռն կռիւ մը մղուած է Պիկիկայի կողմը, Հիւսիսի օր- ջանին մէջ, ինչպէս նաեւ Բրեսնիի գոռա- ւոր կողմեր կատարուած են ամբողջ օրը Սոֆի և Ռապի միջին, մասնաւորապէս ժովանքի անտառին եւ Սոֆիի օրայեղա- ներուն մէջ: Արեւմի մէջ մեր ականներէն մին բեմաւային գիմարով լեցուն ստորեկ- րայ իրաւ մը բանցը:

Բարի, 7. — Ձեկոյց մը կ'իմացնէ քի Յարնայեղք Սոֆի և Ռապի միջին կայան մը գրաւած են: ակի գաւ Գերման հակա- յարակալման կատարուած են քննադիր հրահարմով մը: Երբանքի մէջ Մեկիլի արեւել. կողմը գերման յարձակում մը դիւրեւեալաւ ետ մղուեցաւ: Կուր կը տա- րուակալի Վոֆի մէջ: Գերման օդանաւեր Տեֆիլի օդանաւ ուղարկուեցին, բայց յա- ջողեցան վիւսաւորէ միմիայն օդայ մը:

Արեւելեան մականոճ

Բերքի, 7. — Ռուս Ռիկայի ճա- րաւ արեւմտեան կողմը յաջողութեամբ յա- ձակեցան Գերմանացւոց վրայ և Սիւմբիեի լիքն արեւմտեան եզերքին վրայ գերմա- ն յարձակումներ եկողոց գիծը գրաւեցին և 300 գերի բռնեցին: Նոյնպէս Սիւմբի Եղեղին վրայ յարձակում մը ետ մղեցին. իսկ Կովկասի մէջ Թուրքերուն Արիւսի գե- ակը անցնելու փորձը խաթակեցին: Ռ.

Արեւ, 7. — Կ Սոֆի Եփա Դաւիթը կազմել ճաւանջաւ և սանձնեց արտաքին գործը Յախարուրի: Զամարեալ զանիցին անդադրելով իրենց պատգամներ պիտի պահեն, բայց կրկնապէս Յախարու- րեն: Կառավարութիւնը կը յայտարարուի Ժողովը չ'ընէ յայտարար. անոր պատ- պանութիւնը վստիկով:

Աժ, Հ.

ՅԵՌԱՅԻՆ ԶԱՅԱՏԱՆԻ ԶԱՄԱՐ

Բարի, 5. — Զամարեան մէջ զի- ւոր բաւար օրը շարունակուեցաւ. ամե- նայան Կ'ընէ թէ Պուլկարն ը Սարպօն (2) գը- րաւեցին Նիլի հիւսիս-արեւելէն 24

